

6 Uitgelicht | **Asielcrisis**

beeld Noëlle Aarts

INTERVIEW ARJEN BOIN EN NOËLLE AARTS

# En weer werd beroerde boodschap beroerd gebracht

● Anne Lok-Vader

Het kabinet laadde de woede van Albergen op zich, nadat het Twentse dorpje werd gedwongen om asielzoekers in een hotel te huisvesten. Opnieuw krijgt het vertrouwen van de burger in de overheid een flinke knauw. Dat had anders gekund, zeggen deskundigen.

besmettelijk, en er wordt al zoveel geageerd tegen de overheid."

Gelijk hebben is niet hetzelfde als gelijk krijgen, stelt Aarts. „Zo'n maatregel is in zichzelf misschien best rechtvaardig. Maar bij communicatie gaat het niet alleen om de inhoud van de boodschap." De manier waarop die gebracht wordt en de mate waarin rekening wordt gehouden met relationele gevoelheden, doen er volgens haar vooral toe. „Als ik de kranten mag geloven, was er geen sprake van discussie. Die opvang gaat er gewoon komen. We zijn het er waarschijnlijk allemaal over eens dat deze mensen niet buiten moeten slapen. Als je duidelijk maakt: Laten we met z'n allen de schouders zetten onder een oplossing, zal zo'n opvang niet op zo veel weerstand stuiten."

## Botte bijl

Rond de aanpak van de corona- en stikstofcrisis kreeg het kabinet al veel kritiek op de manier van communiceren. „Kennelijk vindt de overheid het moeilijk zich te verplaatsen in de burger bij het overbrengen van een besluit", constateert Aarts. „Mensen beoordelen beleid niet op de bedoeling van de overheid, maar op wat dit betekent in hun dagelijks leven."

Ook Aarts begrijpt niet goed waarom de overheid niet lijkt te leren van eerdere onhandige communicatie, zoals de publicatie van het kaartje voor de stikstofaanpak. „Beleid is natuurlijk altijd een ongelukkig compromis waar al heel veel partijen bij betrokken zijn", zegt ze zoekend naar een antwoord. „Het zou kunnen dat de betrokkenen bij de uitvoering dan buiten beeld raken."

Toch blijft de hoogleraar optimistisch en vindt ze dat de overheid „altijd moet blijven proberen" om het vertrouwen van de Albergers terug te winnen. „Al is vooraf luisteren beter dan achteraf repareren."

Boin is een stuk somberder. Hij verwacht dat repareren niet zomaar zal gaan, spreekt over een „serieuze probleem" en „fundamentele fouten." Het vertrouwen in instituties als de rechtspraak en politie is volgens hem gelijk gebleven, terwijl dat in de nationale politiek alleen maar keldert. Het vertrouwen daalt volgens hem „door de aanpak van de botte bijl, zoals je ook zag bij de corona- en stikstofcrisis. Zo raak je in een vicieuze cirkel die bij elk incident harder gaat draaien."

Hij legt uit: „De overheid faalt heel opzichtig op momenten die ertoe doen, waardoor het vertrouwen nog verder daalt. Ik zie geen zelfreflectie, en als de overheid al zegt: We hadden het anders moeten doen, dan gebeurt dat niet. En

des zul je bij elke volgende crisis bij voorbaat minder steun genieten. Gevaarlijk, want een crisis kun je alleen oplossen als mensen meedoen."

## Einddoel

Boin denkt dat de overheid een „symbolisch offer" moet brengen om uit die vicieuze cirkel te breken. Bijvoorbeeld door het stikstofplan helemaal van tafel te halen. „Alleen dan laat het kabinet zien dat het écht wil veranderen. Erken dat het niet goed gaat en dat je daar als overheid een aanzienlijke bijdrage aan hebt geleverd. Bied excuses aan voor de manier van communiceren en begin opnieuw."

De hoogleraar mist een alomvattende visie over een oplossing van het asielzoekersprobleem. „Laat de overheid uitleggen waar ze terecht wil komen. Dat einddoel moet zo aantrekkelijk zijn, dat mensen pijn

”  
Overheid moet symbolisch offer brengen om uit vicieuze cirkel van wantrouwen te breken

Arjen Boin, hoogleraar

”

Kennelijk vindt overheid het moeilijk zich te verplaatsen in burger bij overbrengen van besluit

Noëlle Aarts, communicatiewetenschapper

Nee, dat luisteren moet niet in de vorm van bewonersavonden. „Dan komen meestal alleen de tegenstanders en soms ook mensen uit andere steden die tegen de overheid zijn. Dat geeft een vertekend beeld, en de rest moet ook gehoord worden." Beter is het volgens de hoogleraar om in kleine groepen met representanten te praten. Een wijkagent kan daarin bijvoorbeeld een rol spelen, omdat die goed weet wat er speelt.

## Belediging

Belangrijk vindt ze ook dat de overheid mensen serieus neemt en niet wegzet. „Tijdens de coronacrisis werd bijvoorbeeld vaak gezegd dat jongeren sociaal bezig waren. Dat was voor de meesten niet de realiteit en ze hadden zelf ook allerlei ideeën over hoe ze zich veilig konden gedragen. Die stigmatisering hielp niet, was eigenlijk een grote belediging."

Mensen zijn volgens Aarts bereid om mee te denken als ze worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid. „Laat gemeenten communiceren: Wij gaan ons steentje bijdragen, en de burendoen dat ook."

voor lief nemen om dat te bereiken. Dat kan, denk bijvoorbeeld aan belasting betalen. Niemand wil dat, tot mensen begrijpen dat we anders geen voorzieningen hebben."

## Bewonersavond

Aarts ziet een oplossing vooral in het eerlijke gesprek aangaan. „Mensen vragen waar hun angsten en zorgen liggen, verkeerde aannames tackelen. Ook verkeerde aannames van de overheid zelf, bijvoorbeeld dat deze inwoners niets willen." Ze pleit ervoor om samen naar oplossingen te zoeken als burgers bijvoorbeeld aangeven dat ze vrezen voor de veiligheid van hun kinderen of drukte op straat.



# Asielcrisis | Uitgelicht 7

## Tentjesdeler Ter Apel wellicht naar rechter

● Redactie binnenland

TER APEL. Willem Straat, de initiatiefnemer van het uitdelen van tentjes bij het aanmeldcentrum Ter Apel, overweegt een gang naar de rechter omdat de gemeente Westerwolde de tentjes afpakte. Dat hebben de ondernemer en zijn advocaat Jan Maarten Pol donderdag bekendgemaakt.

De tweehonderd opgooitentjes, verkregen via een crowdfundingactie onder lokale ondernemers, werden maandagavond uitgedeeld maar dinsdagavond weer weggehaald. Dat gebeurde op last van de burgemeester van de gemeente Westerwolde. Eerder liet Straat al weten dit „volstrekt idioot" te vinden. Woensdag noemde de gemeente (brand)veiligheid en hygiëne als redenen.

Pol wil graag op papier de motivatie ontvangen van de gemeente. „Wij denken dat ze zich beroepen op

de gemeentewet, waarbij ze zeggen bang te zijn voor de verstoring van de openbare orde. Of op de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) met betrekking tot wildkamperen. Als het dat laatste is dan wil ik een rechter daarover wel eens horen, want wat die mensen daar doen is natuurlijk allesbehalve kamperen voor het plezier."

Wat de reden ook is, zegt Pol, bij het weghalen van de tentjes moet altijd gekeken worden naar de proportionaliteit ervan. „Als je het hebt over de openbare orde en veiligheid dan moet ook meegewogen worden dat mensen daar te maken kunnen krijgen met regen en onweer. Dat ze dan geen dak boven het hoofd hebben, is mensonterend."

In Ter Apel hebben in de nacht van donderdag op vrijdag rond de driehonderd mensen buiten geslapen. Dat meldt het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) vrijdag. Nog niet eerder waren het er zo veel.

Luisteren naar de zorgen en angsten van bewoners is volgens deskundigen essentieel voor een overheid. „Zoek samen oplossingen en ontkracht verkeerde aannames." beeld ANP, Jeroen Jumelet

## Paar honderd demonstranten bij asielhotel Albergen

● Redactie binnenland

ALBERGEN. Bij het hotel in Albergen in de Overijsselse gemeente Tubbergen, dat is aangekocht door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), waren donderdagavond opnieuw veel demonstranten op de been.

Enkele honderden bewoners waren bij een plaatselijk protest tegen de komst van de 300 asielzoekers. Ook landelijke politici kwamen langs. Zo sprak JA21-leider Joost Eerdmans inwoners van Albergen toe. Hij zei te snappen dat de komst van asielzoekers naar het hotel als een „donderslag" kwam. Volgens hem zijn er Tweede Kamerleden „van links tot rechts" die vinden dat het dorp overvallen is door de verkoop van het hotel aan het COA. „Het gevoel voor verhouding, loyaliteit en onderling respect is weg", stelde Eerdmans.

Kamerlid Pieter Omtzigt bezocht Albergen eveneens, op een besloten bijeenkomst met lokale bestuurders en buurtbewoners. Na afloop gaf Omtzigt aan dat er nog altijd veel onbegrip is in en rondom Albergen. Daarom is het volgens het Kamerlid „van het grootste belang" dat de regering het besluit, waarbij de lokale democratie „buitenspel" is gezet, komt toelichten.

Koopcontract Het koopcontract van het hotel met het COA is inmiddels definitief getekend. Inwoners van Albergen wilden het hotel zelf aankopen, om te voorkomen dat er een azc in wordt gevestigd. Die kans is dus verkeken. Volgens woordvoerder Hennie de Haan was in het dorp niet bekend dat het hotel te koop stond. Het COA wist

dat wel, want de dienst was daarover volgens staatssecretaris Van der Burg al maanden in overleg met de gemeente, die niet mee wilde werken. De eigenaresse van het hotel mag volgens De Haan niks zeggen over de verkoop.

## Zuidplas

Ook in andere gemeenten worden vluchtelingen opgevangen in hotels. Zo blijken in de gemeente Zuidplas al sinds 18 juli 42 vluchtelingen te worden opgevangen in het Van der Valkhotel in Nieuwerkerk aan den IJssel. Dit gebeurt op initiatief van het COA. De gemeente was niet van hun komst op de hoogte.

Verder krijgen 238 vluchtelingen een jaar lang onderdak in een oud hotel in het Brabantse Sprang-Capelle. Het gaat om zowel mensen uit Oekraïne als statushouders die een verblijfsvergunning hebben gekregen.



Joost Eerdmans in Albergen. beeld ANP, Jeroen Jumelet

H oog spel, vindt Arjen Boin het optreden van de landelijke overheid. De hoogleraar publieke instituties en openbaar bestuur aan de Universiteit Leiden ziet een patroon in het optreden van Ruttes kabinetten. Niet alleen het asielvraagstuk, ook de aanpak van de stikstofcrisis en de gasboringen in Groningen geven mensen het idee dat zij de problemen van de nationale overheid moeten oplossen. „Nee, ik zie eerlijk gezegd niet dat de overheid lessen trekt uit andere crises", zegt Boin.

Dat dwangmatig beleid opnieuw het platteland raakt, „bevestigt het beeld dat de problemen uit de Randstad in de provincie gedumpt worden", stelt hij. „Dit is vragen om moeilijkheden."

De hoogleraar noemt het merkwaardig dat het kabinet „signalen uit de samenleving lijkt te missen. Tijdens de coronapandemie zagen we dat ook. De overheid heeft een doel, en dat staat niet ter discussie. Vervolgens zoekt ze het beste instrument om dat uit te voeren, los van hoe burgers het zien. Terwijl eerst luisteren en dan besluiten nemen een wezenlijk is onderdeel van politiek leiderschap."

## Besmettelijk

„Je had kunnen verwachten dat dit leidt tot commotie en weerstand richting de overheid", zegt ook Noëlle Aarts, communicatiewetenschapper aan de Radboud Universiteit. En dat in een tijd waarin de relatie tussen overheid en burger al „precair" is. „Gedrag is bovendien



Arjen Boin. beeld Universiteit Leiden

”

Vooraf luisteren is beter dan achteraf repareren

Noëlle Aarts, communicatiewetenschapper